

In deze rubriek beschrijven we hoe het op een plaats in de Achterhoek vroeger was én nu is. André van Gessel schrijft elke week in zijn column in dialect.

Marcel Gosselink

Hengelo

Fietsers kijken er niet op of om. En ook automobilisten rijden er zonder te stoppen voorbij.

Waarom zouden ze ook? Bij tolplaats Heisterboom tussen Hengelo en Vorden wordt al sinds 1 januari 1930 geen tol meer geheven. Jan Aartsen huurt het tolhuisje en woont er samen met zijn echtgenote Yanina.

Het nisje aan de voorzijde heeft twee opvallende raampjes aan de zijkant. Zo kon de tolheffer destijds zien wanneer hij in actie moest komen. Het tolhek ging pas open nadat het tolgeld was voldaan. In de beginperiode was dat onder meer 5 cent voor een paard en 1 cent voor een 'runderbeest'. In 1858 verzezen er zeven identieke tolhuisjes langs de voormalige Kunstweg. Het woord 'kunst' slaat in dit geval op 'kunstmatig verharde zandweg'. Met grind welteverstaan. De tolweg liep van Hummelo naar Enschede met een aftakking naar Hengelo en Vorden. Op 1 januari 1930 kwam er een eind aan de tolheffing. Door de toenemende verkeerdrukke was die te lastig geworden. De slagboom werd een paar weken later weggehaald.

Van de zeven huisjes zijn er twee overgebleven. Het andere staat in Zelhem. Wie nu door het tolhuisje loopt, kan zich niet voorstellen dat er vroeger twee gezinnen in woonden. „Dat was zodat de tolheffers elkaar konden afwisselen”, weet Aartsen. Een tolgaarder verdiende 3 gulden in de week, hij betaalde geen huur en mocht 2 procent van het geïnde tolgeld houden. Voor het levensonderhoud hielden ze er wat vee naast. Achter in de tuin staat nog een varkensstal.

Aartsen, die 27 jaar een bloemenzaak in Zutphen had, woont nu vijf jaar in het tolhuisje. Dat wil zeggen: als hij niet in het buitenland vertoeft. Want als freelance bloemenarrangeur en designer reist hij de hele wereld af. Van

Bloemkunstenaar in tolhuisje aan 'Kunstweg'

China tot Rusland en van Australië tot Taiwan. Als jurylid, om workshops te geven of om als hoofd designer op internationale beurzen op te treden. De creatieve duizendpoot noemt zich geen bloembinder. Dat zou geen recht

doen aan zijn kunstobjecten, die soms gigantische afmetingen hebben. Echtgenote Yanina zit aan de eettafel een taaltoets te maken. De Oekraïense gynaecologe is geslaagd voor de inburgeringscursus. Ze wil een studie gaan volgen om ook in

▲ In 1930 werd het tolhek weggehaald. V.l.n.r. drie burgemeesters: Rijpstra (Zelhem), Arriëns (Vorden) en Reijnst (Hengelo).

FOTO ERFGOEDCENTRUM ACHTERHOEK & LIEMERS

◀ Jan en Yanina Aartsen: „Druk verkeer? Alleen in de spitsuren is het echt druk. Bovendien wen je eraan.” FOTO MARCEL GOSSELINK

ons land als arts aan de slag te kunnen. „Maar dan moet ik eerst beter de taal leren”, zegt ze, met een dekentje om haar schouders en haar voeten op een vloerkleedje. „Die houten vloer tocht nogal. Daar moet ik een keer wat aan doen”, zegt Aartsen. Want weggaan, daar moeten ze niet aan denken, gecharmeerd als ze zijn van het huisje en de tuin. Ook het verkeer pal voor het huis kan hun woongenot niet bederven. „Alleen in de spitsuren is het echt druk. Bovendien wen je eraan.”